

UDK 904(497.5-3 Slavonija)
069(497.5 Đakovo)

Olovne votivne pločice podunavskih konjanika iz zbirke muzeja Đakovštine

Ivo Pavlović
Muzej Đakovštine Đakovo

U tekstu se objavljuju i opisuju tri olovna predmeta iz zbirke Muzeja Đakovštine Đakovo koji oblikom i ikonografskim prikazom pripadaju posebnoj grupi arheoloških nalaza, u stručnoj literaturi nazvanih olovnim pločicama Podunavskih konjanika. Datiraju se od 2. do 4. stoljeća.

Na prostoru koji pokriva Muzej Đakovštine Đakovo u zadnjih nekoliko godina nađena su tri arheološka predmeta, prva takove vrste na području bivše općine Đakovo, a razmjerno rijetka u našoj arheologiji uopće, te samim time i nedovoljno proučena i razjašnjena.¹ Radi se o olovnim pločicama na kojima je predstavljen sadržaj jednog mističnog kulta od prvih istraživača nazvanog trako-kimerijskim, kulta posvećenog Kabirima ili Diskurima, da bi tek D. Tudor, koji se sustavno počeo baviti prikupljanjem i analizom ikonografskog sadržaja te porijeklom istih, upotrijebio naziv kult podunavskih konjanika.² Tek se u novije vrijeme javlja i mišljenje po kojemu bi spomenuti kult trebalo promijeniti u kult

1 Olovne votivne pločice sa đakovačkog su područja bile tema referata autora ovoga članka na Znanstvenom skupu Hrvatskog arheološkog društva u Našicama 2003. godine.

2 Tudor, D., 1937., 189-356

posvećen lunarnoj boginji, čije ime i funkcija do sada nisu dovoljno razjašnjeni (usporedba s Kibelom, Anatis Eponom, Lunom i drugim božanstvima), zato što na svim olovnim pločicama te vrste ikonografsku okosnicu uvijek čini ženska figura, boginja, koja je kao centralni ikonografski prikaz, u pravilu smještena između dva konjanika. Stoga bi ona bila glavno božanstvo dok su konjanici božanstvo drugog reda pa naziv kult podunavskih konjanika, koji upućuje na konjanike kao glavna božanstva kulta, ne bi bio odgovarajući.³ Pored tog osnovnog ikonografskog prikaza javljaju se i drugi ikonografski motivi preuzeti iz Mitrina kultra, kao i iz kultova Dioskura, Kabira i Tračkog konjanika, što upućuje na sinkretistički kult od 2. do 4. stoljeća, čiji su nalazi najčešći u Panoniji, Daciji i Gornjoj Meziji, dok su u Noriku, Dalmaciji, Donjoj Meziji i Trakiji mnogo rjeđi.⁴

Interes za ovu vrstu arheološke građe javlja se već krajem 19. stoljeća, a njezino proučavanje traje sve do danas. Usprkos tome, još uvijek nema konačnog odgovora o atribuciji, porijeklu, dataciji, namjeni i sljedbenicima kulta predstavljenog na olovnim pločicama podunavskih provincija. Krajem 19. stoljeća T. Antonescu je sastavio prvi popis do tada poznatih spomenika koje je povezao s kultom Kabira.⁵ Njegovo je mišljenje podržao E. Novotny povezujući ih s Kabirima i Dioskurima, a boginju s Demetrom.⁶

Slijede zatim radovi J. Hampela⁷ i A. Budaya⁸ koji će poslužiti D. Tudoru da prikupi i objavi sve spomenike ovog kulta te na osnovu ikonografskog sadržaja, porijekla i oblika, sačini njihovu tipologiju te protumači njihov sadržaj, što su prihvatili svi autori koji su se poslije njega bavili votivnim pločicama.⁹

U hrvatskoj je arheologiji o toj temi do sada pisala jedino Ivana Iskra-Janošić, koja je sačinila tipologiju olovnih pločica podunavskih konjanika prema obliku i načinu ikonografskog prikaza, ne zadirući u detaljnija tumačenja i razrješenja prikaza.¹⁰ Njenu sam tipologiju koristio pri razvrstavanju ovdje predstavljenih olovnih votivnih pločica.

---

3 Zotović, Lj., 1988., 75

4 Tudor, D., 1976., 83

5 Popović, I., 1986., 113

6 Novotny, E., 1896., 206

7 Hampel, J., 1903., 305-365

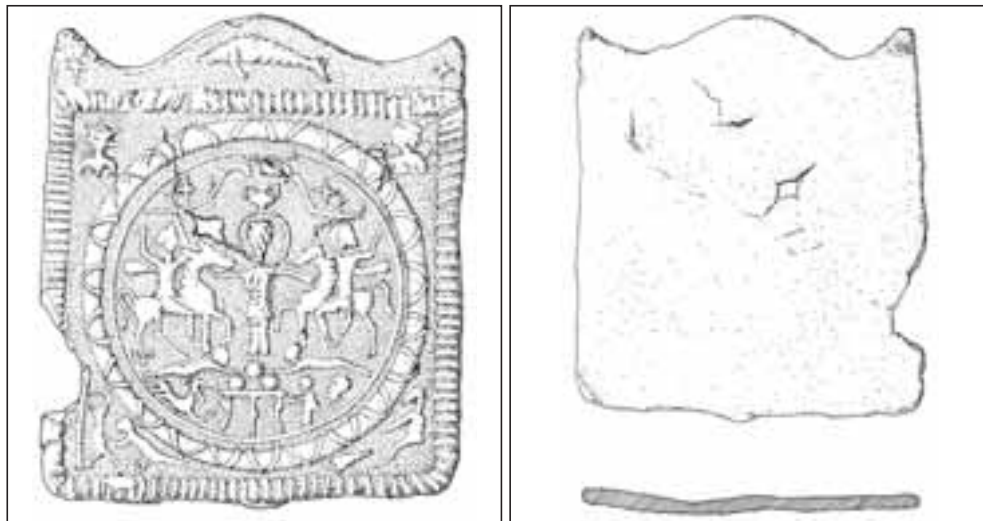
8 Buday, A., 1928., 146.

9 Tudor, D., 1969.; Tudor, D., 1976.; Zotović, Lj., 1975., 33-44; 1988., 63-75; 2001., 167-178; Vojović, D., 1979., 135-142; 1983., 79; Popović, I., 1983., 53-66, 1988., 105-160; 1990., 57; Viminacium 1992., 29; Krunuč, S., 1995., 163; Jovanović, A., 1988., 12.

10 Iskra-Janošić, I., 1966.

Katalog predmeta

1. Olovna votivna pločica, Štrbinci kod Đakova (antička Certissia), inv. br. 1276/5981

Avers i revers olovne votivne pločice sa Štrbinaca

Površinski nalaz, dimenzije: visina 8,80 cm, širina 7,50 cm, debljina 0,20 cm, težina 126,66 grama.¹¹ Nedostaje manji dio pločice na donjoj lijevoj strani, a oštećena je i u vidu rupice s lijeve strane glave lunarne boginje. Pravokutnog je oblika s gornjom stranom obrađenom u vidu zaobljenog timpanona u kojem se nalazi prikaz ribe okrenute na lijevo između dva kutna akroterija. Reljefni prikaz smješten je u plastično izrađenom i narebranom kvadratnom obrubu. U gornjem lijevom kutu prikazan je Sol sa zrakastom krunom, a u desnom Luna s polumjesecom na ramenu, koji se zbog izlizanosti slabo razaznaje. U donjem je lijevom kutu scena žrtvovanja ovna predočena kao drvo na kojem visi ovan kojemu muška osoba vadi utrobu. U donjem je desnom kutu nejasan prikaz, možda lov (muškarac drži psa na uzdi). Glavni se prikaz nalazi u centralnom

¹¹ Pločicu je pronašao autor ovog rada na oko 500 m sjeverozapadno od kasnoantičke nekropole na Štrbincima.

dijelu, u plastično prikazanom i okićenom medaljonu. Središnje mjesto zauzima boginja obučena u dugu haljinu – hiton. Ispruženim rukama pridržava uzde konjanika koji joj prilazi s lijeve i s desne strane te ispruženim desnicama pozdravljaju boginju. Na glavi su im frigijske kape. Glava boginje je uokvirena krugom iznad kojega se nalazi kantaros. S lijeve i s desne strane kantarosa nadvija se po jedna zmija poviše kojih su prikazane, poput križa stilizirane zvijezde. Pod kopitima konja su ležeće muške figure. Ispod glavnog prizora, u donjoj zoni glavnog ikonografskog prikaza, prikazan je u sredini stol s tri noge na kojem se nalaze tri kugle, najvjerojatnije kruhovi. Lijevo od stola je prikazan pijetao, a desno nejasan prikaz, najvjerojatnije lav.

Pločica bi tipološki pripadala tipu VI (Mačvanska Mitrovica), varijanta A prema podjeli I. Iskra-Janošić.¹² Analogije: Mačvanska Mitrovica (2 komada), Prhovo, Ljubuški, viminacium, Stojnik, Lačanak, nepoznati lokalitet kod Zemuna, Dubravica, Crkvina kod sela Jalovnika.¹³

Analogija štrbinacne votivne pločice s gore navedenim zasniva se najvećim dijelom na obliku i rasporedu ikonografskog prikaza. Od njih se međutim razlikuje po smještaju figura i predmeta, te po nedostatku ili pojavi pojedinih prikaza, što potvrđuje već prije izneseno mišljenje o nepostojanju standardne sheme ikonografskog prikaza.¹⁴ Osobitost u sadržaju i prikazu na pločici sa Štrbinaca je naglašeni krug oko glave boginje (aureola), simbol božanstva još u ranoj antici.

2. Olovna votivna pločica, ulomak, Drenjski Slatinik, inv. br. 1278/5920

Radi se o površinskom nalazu, dimenzija: visina 8,80 cm, širina 8,00 cm, debljina 0,20 cm, težina 80,86 grama.¹⁵ Nedostaje gornji zabatni završetak, te otprilike jedna trećina medaljona s glavnim ikonografskim prikazom. Na osnovu sačuvanog dijela pločice može se rekonstruirati njen pravokutan oblik sa zaobljenim timpanonima i akroterijima sa strane. U sačuvanom lijevom kutu zabata timpanona razaznaje se manji krug. U donjem lijevom i desnom kutu izvan

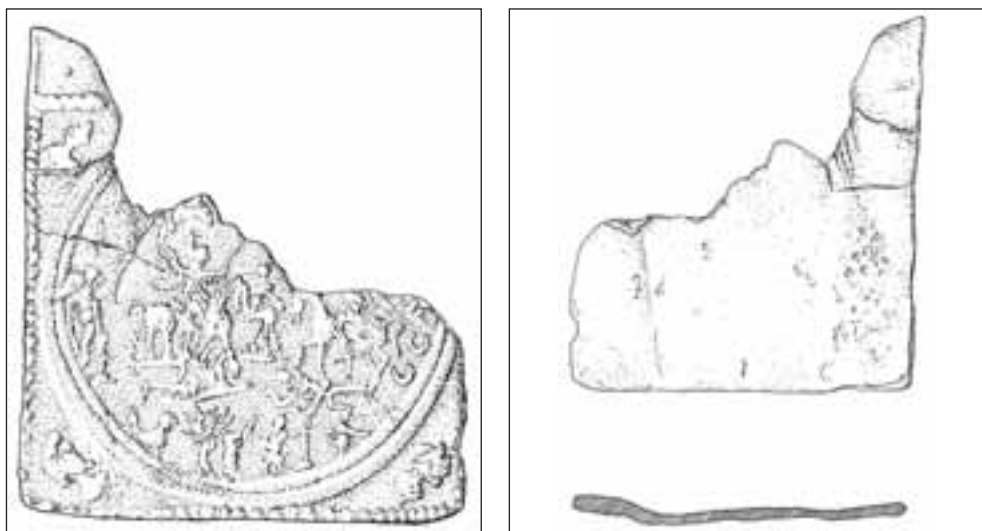
12 Iskra-Janošić, I., 1966., 55-56

13 Iskra-Janošić, I., 1966., 55, T. VI, 1,2; Popović, I., 1986., sl. 19; Imamović, E., Viminacium 7,34, sl. 15; Zotović, Lj., 1975., 38-39, T. II, 3; Popović, I., 1988., 110-111, sl. 10; 1986., 118-119, sl. 18; 1990., 57-58, sl. 1; 1983., 61, sl. 11, Krunić, S., 1995., 165

14 Iskra-Janošić, I., 1966., 58

15 Pločicu je pronašao Ivan Knezović, student arheologije, prilikom rekognisciranja terena za potrebe svog diplomskog rada na temu "Antička arheološka topografija Đakova i okolice", Zagreb 2002.

centralnog ikonografskog prikaza unutar dvostruko naglašenog medaljona, prikazane su muške glave. Glavni je ikonografski prikaz, smješten unutar medaljona naznačenog dvostrukim plastičnim rubom, podijeljen u tri zone. Gornja zona, koja nedostaje, morala bi na osnovi analogije sadržavati glavu Lune na desnoj strani, te glavu Sola na lijevoj, a između njih bi se trebala nalaziti ženska figura u dugom potpasanom hitonu, s glavom u profilu i rukama u pokretu.¹⁶

Avers i revers ulomka olovne votivne pločice iz Drenjskog Slatinika

Od gornjega dijela sačuvan je samo nejasan prikaz stola s tri noge, dok su se na lijevoj strani vjerojatno nalazili prikazi lava i vrča. U glavnoj je zoni prikazana figura ženskog božanstva kojoj s lijeve i s desne strane prilaze konjanici ispod kojih se nalaze ležeće gole muške figure. Iza desnog konjanika, čiji je prikaz veoma oštećen, nalaze se predmeti nalik karikama, dok je iza lijevog prikazan ratnik, vjerojatno s kopljem i štitom u ruci. U donjoj, trećoj zoni, prikazan je cribolium; životinji obješenju o drvo muška osoba vadi utrobu. Desno od drveta se nalazi nejasan predmet, najvjerojatnije upaljena svjetiljka, a lijevo pijetao. Ova votivna pločica svojim oblikom i ikonografskim prikazom identična je votivnoj

16 Iskra-Janošić, I., 1966., T. VI, 1-2

pločici iz Mačvanske Mitrovice¹⁷ pa bi stoga pripadala tipu IV, varijanti A. Analogije: Viminacium¹⁸ i Ljubuški.¹⁹

3. Olovna votivna pločica, Drenjski Slatinik, inv. broj: 1277/5919, otkup

Neodstaje manji gornji dio desnog glatkog stupa i luka. Pravokutnog je oblika dimenzija: visina 7,80 cm, širina 7,50 cm, debljina 0,20 cm, težina 101,23 grama.²⁰ Predstava je uokvirena s dva glatka stupa. Njihovi kapiteli podržavaju luk ukrašen astragalom i ovulama. U gornjem lijevom kutu izvan edikule prikazana je zmija. Vjerojatno je isti prikaz bio i u lijevom gornjem kutu, koji nedostaje. Glavni je prikaz podijeljen u četiri jasno izražena polja.

U gornjem polju, odnosno zoni, prikazan je Sol na kvadrigr. Lice mu je oštećeno, kao i desni par konja. Na glavi mu je kruna sa sedam zraka. Obučen je u tuniku ihlamidu koja na vjetru leprša. Desnica mu je uzdignuta i otvorena dlana, dok u isto tako uzdignutoj ljevici drži kuglu i bič. U polju ispod, odnosno u drugoj zoni, središnje mjesto zauzima boginja odjevena u tuniku, stegnuta u pojasu. Rukama pridržava maramu raširenu preko krila. S obje strane glave boginje nalazi se po jedna osmerokraka zvijezda. Lijevo i desno su prikazana dva konjanika okrenuta prema boginji koju pozdravljaju uzdignutim desnicama. Konjanici su obučeni u tuniku i hlamilu koja im leprša iza leđa. Pod kopitima konja lijevog konjanika na leđima leži goli muškarac s lagano uzdignutom ljevicom, dok se pod kopitima desnoga konjanika nalazi riba s glavom na lijevo.

Iza lijevog konjanika nalazi se ratnik s kacigom na glavi, kopljem u desnoj i štitom u lijevoj ruci. Iza desnoga konjanika stoji ženska figura u dugom hitonu, protumačena kao boginja nemeza. U polju ispod, odnosno trećoj zoni, u sredini je prikazan stol s tkaninom urešenom resama, te zdjela na njemu u kojoj se nalazi riba. Za stolom sjede tri osobe kojima s desne strane prilaze, držeći se za ruke, dva neodjevena muškarca, od kojih prvi pruža desnicu prema stolu. Lijevo od stola je scena žrtvovanja ovna (cribolium). Ovan je obješen na drvo, a utrobu mu vadi jedan muškarac dok drugi s ovčjom maskom na glavi to promatra. U sredini četvrte, najdonje zone, nalazi se kantaros kojem je s desne strane prikazan lav, a s

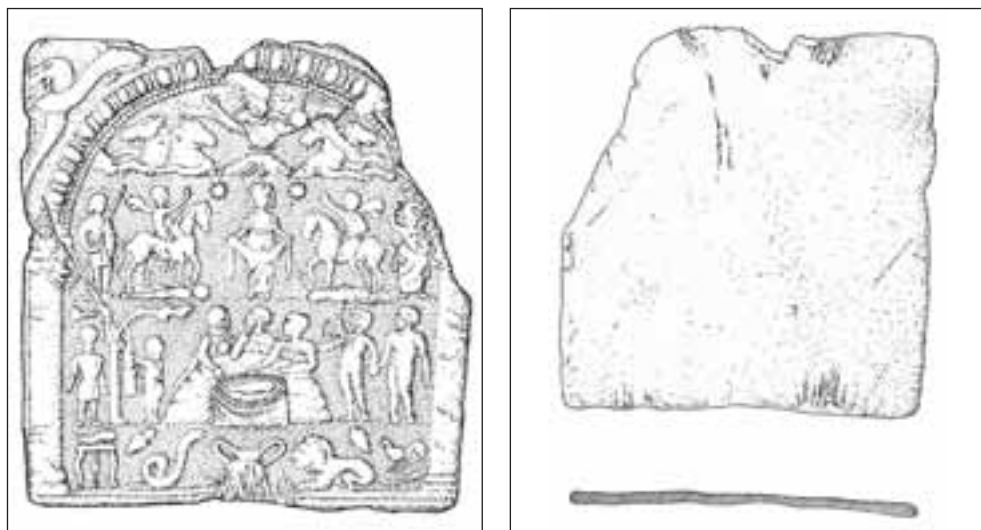
17 Iskra-Janošić, I., 1966., T. VI, 2

18 Popović, I., 1992., 6, sl. 15

19 Tudor, D., SMRED I, 67

20 Nađena na istom lokalitetu te otkupljena 2003.

lijeve zmija. Iza lava je smješten pijetao i nejasan srcoliki predmet. Lijevo od zmije se nalazi tronožac na kojem se nalazi riba te, također, nejasan srcoliki predmet.

Avers i revers olovne votivne pločice iz Drenjskog Slatinika

Ova je pločica identična s pločicom iz Halapića,²¹ Velike Obarske²² te Mačvanske Mitrovice,²³ što bi moglo značiti da su potekle iz iste radionice.²⁴ Sve one, pa tako i ova votivna pločica, tipološki pripadaju grupi Dalj, varijanta A.²⁵

Razmatranje

Olovne votivne pločice iz Drenjskog Slatinika i Štrbinaca ikonografski i tipološki nadopunjuju dosadašnje nalaze takove vrste, kao posebno i izdvojenju grupu arheoloških predmeta značajnih za proučavanje jednog mističnog, sinkretističnog kulta uvriježena naziva “kult podunavskih konjanika”. Vjerojatno je taj kult bio dominantan na prostoru jače koncentracije nalaza uz podunavski

21 Truhelka, Č., 1890., 18, sl. 5

22 Gabričević, M., 1972, 53, T. I. 1

23 Iskra-Janošić, I., 1966., T. II, 2

24 Gabričević, M., 1972., 55

25 Iskra-Janošić, I., 1966., 50, T. II, 2, T. III. 1,2

limes, što se može objasniti premještanjem rimskih legija s istoka u podunavske provincije koje su pridonijele rasprostriranju i oblikovanju tog, u biti orijentalnog kulta. Tako za Nerona leg VIII. Augusta dolazi u Meziju, 71. god. leg. XV. Apollinaris dolazi u Panoniju.²⁶

Predstave na našim votivnim pločicama slijede standardnu podjelu na tri, ili četiri polja, odnosno zone, koje su protumačene kao simboli nebeskog nadzemnog, te ovozemaljskog i podzemnog svijeta, s međuzonom između ovozemaljskog i podzemnog svijeta, jasno izdvojenom i uočljivom na pločici br. 2 (sl. 3) iz Drenjskog Slatinika koju karakteriziraju tri međusobno povezane scene: žrtvovanja ovna, gozba i nagi mladići. Posebno značenje ima prizor žrtvovanja ovna kojim se osiguravalo ciklično rađanje i plodnost.

Nebeski je svijet uvijek prikazan u najgorem polju. Na štrbinackoj je pločici (sl. 1) prikazan poprsjima Sola i Lune kao božanskom trijadom, pri čemu je treći član trojstva predstavljen kantarosom i dvjema heraldički postavljenim zmijama. Prikaz Sola i Lune nalazi se izvan uokvirenog medaljona, dok se kantaros nalazi unutar njega. Nebeski je svod na pločici broj 2 iz Drenjskog Slatinika (sl. 3) prikazan Solom na kvadirigi bez prikaza Lune, te zmijama izvan edikule i kantarosom u najdonjoj zoni. Takav raspored potvrđuje da, bez obzira na smisao i značenje simbola, nema jedinstvene sheme prikaza i smještaja istih, što je uvjetovano tipom pločica i organizacijom prostora. Zmije, kao simbol zla, inače najčešće prikazivane u najdonjem polju, simbolu podzemnog svijeta, na ovim su pločicama prikazane u gornjoj zoni, gdje okružuju nebeske simbole. Riječ je o trijadi zmija i solarnih poprsja s astralnim karakterom što je izraz dualističkog shvaćanja u kojemu se sile dobra i zla često puta prikazuju istim elementom.²⁷ Ovozemaljski svijet, postavljen u polju ispod, predstavljen na svim pločicama na isti način, s boginjom u sredini između dva konjanika, koji također mogu biti bogovi ili polubogovi, ali svakako podređeni vrhovnoj boginji s kojom čine osnovni ikonografski sadržaj predočenog kulta. Konjanicima su podređeni zarobljenici, odnosno gole muške figure kao simboli zla.

Iza konjanika su skoro u pravilu prikazani ratnik i ženski lik obučen u dugi hiton, kako se to najbolje vidi na pločicama iz Drenjskog Slatinika, s tom razlikom što je na pločici broj 1 izostavljen ženski lik, dok na pločici sa Štrbinaca uopće nema tih likova. Ženska figura iz desnog konjanika tumači se kao boginja Nemeza, koja kao pratilac ima važnu ulogu u kultu i misteriji podunavskih konjanika. Njezina ruka prinijeta ustima preporučuje šutnju i umjerenost, te simbolizira pravednost i tajanstvenost kulta. Poistovjećuje se s boginjom tišine,

26 Iskra-Janošić, I., 1966., 59

27 Zotović, Lj., 1975., 36.

onom koja čuva tajnu rituala, onom koja brine o ravnoteži prirode te onom koja je, mijenjajući ljudsku sudbinu, prisutna na mjestima nepravde, gdje zlo pretvara u dobro, ali i suprotno. U doba sinkretizma postaje univerzalno božanstvo, srodno Kibeli, Adastreji i Izidi.²⁸

Predmeti prikazani u donjem polju, odnosno četvrtoj zoni, simboli su podzemnog svijeta, te imaju značenje koje su u vezi sa samim kultom i njegovim mističnim sadržajem. Pojedine se figure mogu dovesti u vezu s elementima preuzetim iz Mitrine religije. Tako je lav simbol vatre, zmija zemlje, kantaros vode, te pijetao, koji se zbog hitonskog aspekta i veže uz podzemni svijet, svijet mističnog kulta. Svojim glasom doziva dobre, a rastjeruje zle sile te pomaže da duša umrlog dođe među bogove. Prvu pojavu pijetla kao simbola nalazimo već oko 3000 godine prije Krista u istočnjačkim religijama, odakle je preuzet u grčku i rimsku mitologiju te posvećen Heliju, Perzefoni, Hermesu, Asklepiji i Seleni.²⁹

Tronožac sa položenim darovima u vidu ribe ili kruhova ima ulogu oltara na kojima se prinose darovi božanskoj trijadi.

Olovne su pločice nađene na raznim mjestima, tako da je nejasna njihova uloga. Ima razmišljanja, počevši od toga da su služile kao amuleti u grobovima, votivni darovi u svetištima, te da imaju profilaktički karakter. No većina se autora slaže u pretpostavci da su votivne pločice u procesu vjerskog sinkretizma prethodile monoteizmu te da predstavljaju dokaz o besmrtnosti duše i uskrsnuće, vjerovanje koje je svoje mjesto, uz Mitrinu religiju, očito imalo i u kultu podunavskih konjanika.

Pitanja i dileme o tome je li riječ o kultu posvećenom podunavskim konjanicima ili lunarnoj boginji, zašto nema epigrafskih spomenika te radi li se o zabranjenom kultu u odnosu na službenu religiju ostaju i nadalje nerazjašnjena i otvorena. Kad bi se uzele u temeljito razmatranje zajedno s dosad poznatom građom, olovne votivne pločice iz Drenjskog Slatinika i Štrbinaca mogle bi pridonijeti razrješenju enigme kulta koji je na njemu predočen. S druge strane, one su važan doprinos sagledavanju kulturno-religijskog okruženja šireg prostora rimske Certisije.

28 DAGR, 52-55; Srejšović, D., Cermanović-Kuzmanović, A., 1979., 57, 457, 475

29 Vuković, T., 1971., 6; Vasić, J., 2000-2001., 97

Literatura:

- BUDAY, A., 1928., Dolgozatok IV
- GABRIČEVIĆ, M., 1972., Olovna pločica sa predstavom podunavskih konjanika iz Velike Obarske (OS Bijeljina), Članci i građa za kulturu istorije istočne Bosne, knjiga IX, Tuzla.
- HAMPEL, J., 1903., AE XXII; 1905., AE XXV; 1911., AE XXXI; 1912., AE XXXIII
- IMAMOVIĆ, E., 1992., Antički kulturni i votivni spomenici na području BiH, Viminacium 7, Požarevac.
- ISKRA-JANOŠIĆ, I., 1966., Rimske votivne pločice od olova u Jugoslaviji, OA VI, Zagreb
- JOVANOVIĆ, A., 1998., Numizmatičke beleške uz kult podunavskih konjanika, Numizmatičar 21, Beograd.
- KRUNIĆ, S., 1995., Neobjavljene ikone podunavskih konjanika iz zbirke Muzeja grada Beograda, Starinar XLV-XLVI, Beograd.
- NOVOTNY, E., 1896., WMBH, Wien
- POPOVIĆ, LJ., 1983., Spomenici kulta podunavskih konjanika iz Narodnog muzeja u Beogradu, ZNM XI-1, Beograd.
- POPOVIĆ, I., 1986., Jedan donjopanonski centar za izradu olovnih ikona podunavskih konjanika, ZNM XII-1, Beograd.
- POPOVIĆ, I., 1988., Nove olovne ikone kulta podunavskih konjanika iz Sirmijuma, Starinar XXXIX, Beograd.
- POPOVIĆ, I., 1990., Nove olovne ikone kulta podunavskih konjanika iz Sirmijuma i Singidunuma, GGB, Beograd.
- POPOVIĆ, I., Radionica olovnih predmeta ili svetište kulta dunavskih konjanika u Viminacijumu, Viminacium 7, Požarevac.
- SREJOVIĆ, D., CERMANOVIĆ-KUZMANOVIĆ, A., 1979., Rečnik grčke i rimske mitologije, Beograd.
- TRUHELKA, Ć., 1890., GZM, Sarajevo.
- TUDOR, D., 1937., Cavalierei danubiani, ED VII, Roma
- TUDOR, D., 1969., CMRED I, Leiden
- TUDOR, D., 1976., CMRED II, Leiden
- VASIĆ, J., 2000.-2001., Olovne ikone podunavskih konjanika iz Muzeja grada Beograda, GGB, Beograd.
- VOJOVIĆ, D., 1979., Mitrine ikone i ikone podunavskih i tračkog konjanika iz Singidunuma, Starinar XXVIII-XXIX, Beograd.

- VOJOVIĆ, D., 1983., Prilog proučavanja kulta podunavskih konjanika, *Starinar* XXXII, Beograd.
- VUKOVIĆ, T., 1971., Neolithic terracota cock of Kosovo, *VG VII*, Vranje.
- ZOTOVIĆ, LJ., 1975., Tri olovne ikone iz zbirke Muzeja grada Beograda, *Starinar XXIV-XXV*, Beograd.
- ZOTOVIĆ, LJ., 1998., The cult of Lunar Goddess or the or the Cult of Danubian Horseman, *Starinar XLIX*, Beograd.

Kratice

AE	Acrheologiai Ertesitö
CMRED	Corpus Monumentorum Religionis Equitum
DAGR	Dictionnaire des antiquites Grecques et Romaines
ED	Ephemeris Dacoromana
GGB	Godišnjak grada Beograda, Beograd
GZM	Glasnik Zemaljskog Muzeja, Sarajevo.
OA	Opuscula Archaeologica, Filozofski fakultet, Zagreb
VG	Vranjski Glasnik, Vranje
VV	Vestigatio Vetvstatis
WMBH	Wissenschaftliche Mitteilungen aus Bosnien und Herzegovina, Sarajevo
ZNM	Zbornik Narodnog Muzeja, Beograd

LEADEN ID-PLATES OF THE DANUBE –BASIN TROOPERS FROM THE MUSEUM OF ĐAKOVŠTINA

SUMMARY

There are 3 items from the collection of the local Museum of Đakovština presented and described in the text. According to their form and image (iconography) they belong to a special group of archeological finds ,in specialized texts usually called leaden ID-plates of the Danube-basin Troopers dating 2. to the 4. century.